

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF NATIONAL ECONOMY, COMPETITION OF NATIONAL MODELS OF ECONOMIC SYSTEMS

Алфімова А. В., здобувач

*Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-080-3-4>

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Масштаби розвитку електронної комерції в останні десять років у всьому світі збільшилися в декілька разів, капіталізація підприємств, що функціонують у цій сфері, також зростає швидкими темпами, а масштаби діяльності окремих із них поширилися на всі країни світу. Уже сьогодні такі економічні суб'єкти стали центрами інноваційного розвитку, розробки нових технологій у сфері продажу товарів та надання послуг, і відіграють важливу роль у розвитку економік окремих країн. Окреслене обумовлює необхідність проведення нових наукових досліджень у даній сфері, яка постійно змінюється, а темпи її розвитку через процеси цифровізації та пандемію Covid-19 постійно зростають.

Враховуючи швидкий розвиток електронної комерції у світі, зростання кількості економічних агентів, що вже сьогодні користуються цим способом купівлі та продажу товарів і послуг, питання дослідження сутності електронної комерції, перспектив її подальшого розвитку знаходяться у фокусі уваги значної кількості вчених. До їх числа варто віднести таких: О. Бозуленко, І. Борецька, І. Бурачек, В. Желіховський, М. Кравченко, Р. Лавренюк, М. Макарова, Г. Манорик, Л. Патраманська, Є. Стрельчук, Т. Гардаскіна, Ю. Терешко, О. Шалева, О. Юдін та інших. Проте,

незважаючи на численні напрацювання науковців у цьому напрямку, залишаються недостатньо обґрунтованими як теоретичні, так і методичні положення щодо розвитку електронної комерції, зокрема, дослідження її як цілісного об'єкта вивчення, окремої системи. У зв'язку з цим проаналізуємо сутність системи електронної комерції та визначимо передумови, що детермінують особливості формування та розвитку такої системи.

Загалом, у науковій літературі на сьогодні вже існує значна кількість наукових підходів до розгляду сутності електронної комерції. В їх трактуванні вченими насамперед фокусується увага на обґрунтуванні природи даного виду комерції. Також існують окремі підходи до обґрунтування змісту цієї категорії в законодавчих актах. Зокрема, в Законі України «Про електронну комерцію» наводиться таке визначення: електронна комерція – відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, унаслідок чого в учасників відносин виникають права та обов'язки майнового характеру [1]. Проте, не в багатьох дослідженнях проводиться аналіз системних властивостей електронної комерції, недостатньо існує робіт, в межах яких даний вид комерції розглядається як система.

В цілому з позиції сутнісного розуміння електронну комерцію можна розглядати як окремий вид електронного бізнесу, сутність якого полягає у формуванні та розвитку господарських відносин між економічними агентами у процесі продажу, придбання товарів та послуг за допомогою Інтернету, використання цифрових технологій маркетингу для їх збуту, електронних систем для оплати їхньої вартості з метою задоволення попиту на такі товари та послуги і для отримання прибутку.

Проте для обґрунтування електронної комерції як системи необхідно використати методологію системного підходу до розгляду її сутності. Такий підхід є універсальним та використовується в межах багатьох наук. Отже, на основі застосування

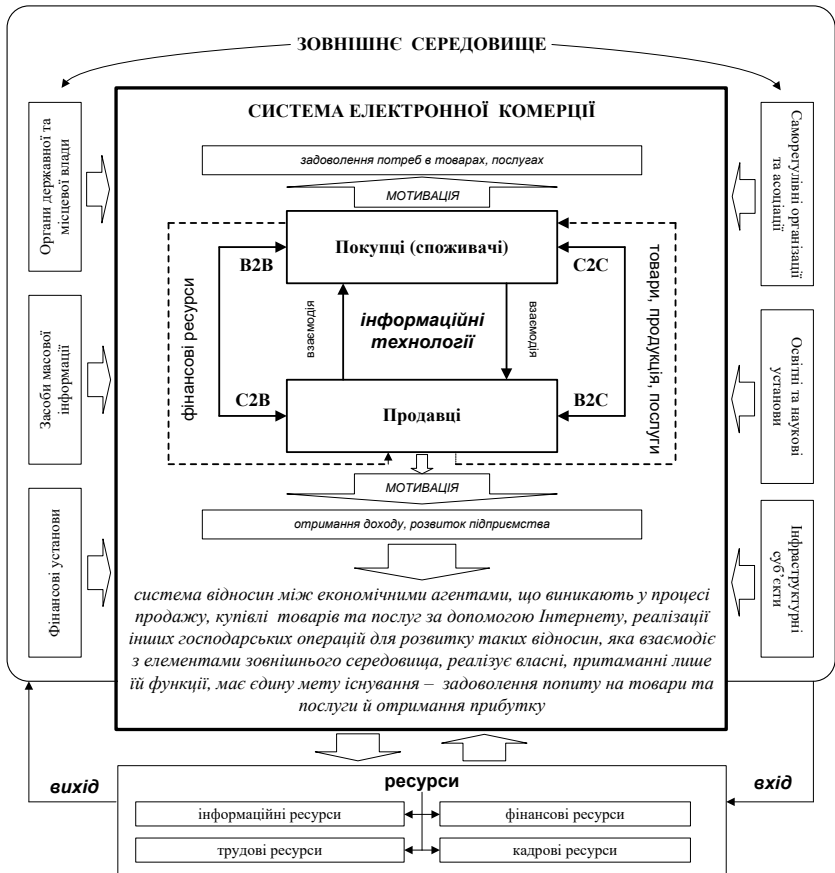
даного підходу можна запропонувати наступне визначення системи електронної комерції – система відносин між економічними агентами, що виникають у процесі продажу, купівлі товарів та послуг за допомогою Інтернету, реалізації інших господарських операцій для розвитку таких відносин, яка взаємодіє з елементами зовнішнього середовища, реалізує власні, притаманні лише їй функції, має єдину мету існування – задоволення попиту на товари та послуги й отримання прибутку. Графічна візуалізація композиції такої системи представлена на рис. 1.

Отже, аналізуючи дані рис. 1, можна констатувати, що система електронної комерції є складним об'єктом дослідження, якому притаманна складна система взаємовідносин між різними економічними агентами, які одночасно можуть виступати і продавцями, і покупцями товарів та послуг. Також складність окресленої системи обумовлюється і її взаємодією із значною кількістю суб'єктів зовнішнього середовища, які не є її частиною. Саме така взаємодія і визначає розвиток системи електронної комерції у майбутньому, впливає на формування умов її функціонування.

Розглянемо базові передумови розвитку зазначеної системи, серед яких варто виокремити наступні:

- 1) наявність широкого доступу до мережі Інтернет та постійне зростання кількості залучених до неї користувачів;
- 2) наявність відповідних спеціалістів для підтримки інфраструктурного забезпечення розвитку даного виду комерції;
- 3) наявність ефективно діючої системи поштового зв'язку в країні, доставки вантажів із-за кордону;
- 4) активна роль держави у використанні інформаційних технологій для проведення державних публічних закупівель (наприклад, ProZorro);
- 5) наявність розвинутої та зручної системи електронних розрахунків;
- 6) достатній рівень доходів громадян в країні;
- 7) наявність якісного мобільного зв'язку;

8) наявність ефективної системи інституційної підтримки розвитку електронної комерції (забезпечення захисту персональних даних, регулювання діяльності підприємств в даній сфері, наявність вимог до забезпечення прав клієнтів і т.д.).

Рис. 1. Система електронної комерції

Джерело: розроблено авторкою з урахуванням [2; 3; 4]

Таким чином, окреслені передумови є об'єктивно необхідними для забезпечення розвитку системи електронної комерції в будь-

якій країні, і їх врахування при впровадженні заходів активізації функціонування такої системи є обов'язковим.

Література:

1. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19/print> (дата звернення: 15.01.2021).
2. Дубина М.В. Механізм розвитку ринку фінансових послуг на основі інституту довіри: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2018. 666 с.
3. Юдін О.М., Макарова М.В., Лавренюк Р.М. Системи електронної комерції: створення, просування і розвиток : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 201 с.
4. Ecosystem of VAT Administration in E-Commerce: Case of the Eastern Europe Countries / Abramova A. et al. *Estudios de economía aplicada*. 2021. Vol. 39, № 5. URL: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4909> (дата звернення: 25.04.2021).